

УДК 338.43:330.341.1(477)

І. С. Гурська,

к. е. н., доцент кафедри економіки і менеджменту Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України "Бережанський агротехнічний інститут"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0547-6799>

Г. М. Саранчук,

к. е. н., доцент кафедри економіки і менеджменту, Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України "Бережанський агротехнічний інститут"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6773-5990>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.8.204

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ

I. Hurska,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Management, Separated Subdivision of National University of Life and Environmental Science of Ukraine "Berezhany Agrotechnical Institute"

H. Saranchuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Management, Separated Subdivision of National University of Life and Environmental Science of Ukraine "Berezhany Agrotechnical Institute"

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF POST-WAR RECOVERY OF UKRAINE'S AGRARIAN SECTOR: CONCEPTUAL FOUNDATIONS AND STRATEGIC PRIORITIES

У статті розглянуто теоретичні та практичні засади формування організаційно-економічних механізмів відновлення аграрного сектору України в умовах післявоєнної трансформації економіки. Підкреслено стратегічну роль аграрних галузей як драйвера економічного зростання, продовольчої безпеки та розвитку експорту. Визначено, що військова агресія РФ спричинила руйнування виробничої, логістичної інфраструктури та актуалізувала потребу адаптації управлінських моделей до умов високих ризиків. Організаційно-економічний механізм запропоновано трактувати як комплексну систему інституційних, фінансових та управлінських інструментів. Встановлено ключову роль цифровізації, пільгового кредитування, зокрема програма "Доступні кредити 5-7-9%", портфельні гарантії та розвиток державно-приватного партнерства. Доведено, що ефективність функціонування аграрного сектору визначається синергією державної підтримки, залучення міжнародних інвестицій та впровадження екологічних стандартів ЄС.

The article examines the theoretical and practical foundations of forming organizational and economic mechanisms for the recovery of Ukraine's agricultural sector under the conditions of post-war economic transformation. It emphasizes that the agricultural industry is a strategic element of the national economy, which during the reconstruction period can become a key driver of economic growth, food security, and the development of export potential. The military aggression caused large-scale destruction of production and logistics infrastructure, which highlighted the need to adapt management models to conditions of high risks, market instability, and resource constraints.

The article summarizes scientific approaches to defining the essence of the organizational and economic mechanism, which is proposed to be considered as a complex system of institutional, financial, and managerial instruments capable of ensuring the effective functioning of agricultural enterprises under new conditions. It is established that digitalization of management, automation of production processes, the introduction of innovative agrotechnologies, as well as financial support instruments-preferential lending (including the "Affordable Loans 5-7-9%" program), portfolio guarantees, and the development of public-private partnerships-play a key role in the recovery process.

It has been proven that the efficiency of the agricultural sector is determined by the synergy of state support, international investment, and the implementation of EU environmental standards, which contribute to the formation of a competitive model of management. Strategic directions for improving the recovery mechanism have been identified: transition to a high value-added model, stimulation of deep processing of products, development of ecological land use, regional differentiation of reconstruction models, and integration of the principles of "green" recovery.

Ключові слова: аграрний сектор, організаційно-економічний механізм, післявоєнне відновлення, трансформація економіки, державна підтримка, інвестиції, фінансові інструменти, цифровізація, сталий розвиток, євроінтеграція.

Key words: agricultural sector, organizational and economic mechanism, post-war recovery, economic transformation, state support, investments, financial instruments, digitalization, sustainable development, European integration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Аграрний сектор посідає стратегічне місце в економіці України, забезпечуючи продовольчу безпеку, формуючи значну частину експортного потенціалу, підсилюючи зайнятість населення сільських територій та стимулюючи розвиток галузей переробки, транспорту, логістики й торгівлі. Серед ключових проблем аграрного сектору України варто виокремити руйнування інфраструктури, зменшення виробничих можливостей та потребу інтеграції у світові економічні системи, що постає особливо гостро у контексті післявоєнного відновлення. Це зумовлює потребу у створенні ефективних організаційно-економічних механізмів, здатних забезпечити швидку модернізацію та відновлення виробництва. Особливої актуальності набуває розробка сучасних управлінських моделей, фінансових механізмів і технологічних інновацій, які забезпечать перетворення аграрного сектору на ключовий драйвер економічного зростання та стабільного розвитку країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика розвитку та відновлення аграрного сектору, а також формування організаційно-економічних механізмів його функціонування знайшла відображення у працях багатьох вітчизняних учених. Значний внесок у дослідження сутності організаційно-економічного механізму зробили Андрос С. В., Бородин О. М., Герасимчук В. Г., Гринчак Н. А., Єрмаков О. Ю., Кушнірук В. С., Шадура-Никипорець Н. Т., Шибаніна О. В., Тридід О. М., Усата Н. В., Ходаківська О. В. та інші економісти-науковці. Попри значну кількість досліджень, залишається актуальним пошук найбільш дієвих органі-

заційно-економічних систем, здатних забезпечити реальне відновлення та модернізацію аграрної сфери.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження концептуальних засад та обґрунтування стратегічних пріоритетів організаційно-економічного механізму післявоєнного відновлення аграрного сектору економіки України. У межах дослідження передбачається визначення ефективних управлінських рішень, фінансових інструментів та моделей розвитку, здатних забезпечити відновлення виробничого потенціалу, модернізацію галузей, підвищення їх конкурентоспроможності та інтеграцію у світову економічну систему.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ефективне функціонування організаційно-економічного механізму аграрного сектору сприяє відновленню внутрішнього попиту, забезпечує зростання валютних надходжень через експорт сільськогосподарської продукції та стимулює розвиток суміжних галузей, що спричиняє додатковому зростанню національної економіки. На думку Кушнірука В. С., Єрмакова О. Ю. та Шибаніної О. В., організаційно-економічний механізм слід розглядати як систему методів, форм та інструментів управлінського впливу, що забезпечують ефективність діяльності аграрних підприємств [4, с. 9]. На думку Шадури-Никипорець Н. Т., зазначений інструментарій відбудови сільського господарства слід розглядати як складну багаторівневу систему взаємопов'язаних елементів. Його функціональна ефективність визначається здатністю забезпечувати синергетичний ефект, що виникає внаслідок поєднання різноспрямо-

ваних управлінських впливів, ресурсних потоків та інституційних новацій [9].

Сутність організаційно-економічного механізму визначається через відповідні характеристики: елементну, функціональну та процесну. Основними ознаками якого є:

а) організаційний механізм є складовою економічного, який виступає базовим елементом системи організаційно-економічного забезпечення діяльності суб'єкта господарювання;

б) організаційно-економічний механізм інтегрується з виробничо-технологічним, організаційно-технічним та фінансово-економічними механізмами, утворюючи єдину цілісну структуру управління та забезпечуючи ухвалення економічних управлінських рішень для досягнення поставлених цілей;

в) кінцевою метою організаційно-економічного механізму є підвищення ефективності використання потенціалу, який водночас виступає об'єктом його впливу [6, с. 42—44].

Ключовими ознаками організаційно-економічного механізму відновлення аграрного сектору є його системність, багаторівневість, інтеграційний характер та орієнтація на результативність. У післявоєнних умовах він має бути спрямований не лише на відновлення втрачено-

го потенціалу, а й на структурне оновлення аграрних галузей, що передбачає перехід до більш стійких моделей виробництва, посилення ролі переробки, розвиток коопераційних форм господарювання та впровадження цифрових і кліматично орієнтованих технологій (рис. 1).

Військова агресія РФ спричинила глибокі структурні зміни в аграрному секторі України. Найбільш відчутними наслідками стали руйнування виробничої, транспортної та енергетичної інфраструктури, тимчасова втрата доступу до частини сільськогосподарських земель, погіршення технічного та матеріального забезпечення, зниження платоспроможності виробників, порушення логістичних ланцюгів і звуження традиційних ринків збуту. У період 2022—2024 рр. втрачено 1261 аграрних підприємств. За підрахунками, у 2024 р. аграрна галузь зазнала втрат на суму понад 8,7 млрд доларів, що робить її однією з найбільш постраждалих від війни [5]. Окремою проблемою є мінування територій та руйнування меліоративних систем, що прямо впливають на можливість відновлення виробництва в низці регіонів.

Під впливом цих факторів відбулися суттєві зміни в організаційно-економічних механізмах функціонування аграрних підприємств. Якщо у довоєнний період переважали відносно стабільні форми стратегічного та оперативного управління, орієнтовані на традиційні канали фінансування й логістики, то в умовах воєнного часу аграрні підприємства були змушені переходити до більш гнучких моделей управління, диверсифікувати ринки збуту, шукати нові транспортні маршрути, перебудовувати фінансову політику, посилювати внутрішню адаптивність (рис. 2).

Рис. 1. Структурні елементи організаційно-економічного механізму післявоєнного відновлення аграрного сектору

Джерело: розробка авторів.

Рис. 2. Адаптація організаційно-економічного механізму стійкого розвитку аграрного сектору до сучасних викликів

Джерело: розробка авторів.

Стабільне фінансове забезпечення є однією з ключових умов ефективного відновлення аграрного сектору. У воєнних та післявоєнних реаліях традиційні банківські кредити часто не відповідають потребам через високі ризики, погіршення фінансової стійкості підприємств та обмежену ліквідність. Тому процес відновлення потребує трансформації фінансових інструментів у напрямі поєднання державної підтримки, банківських продуктів, міжнародної допомоги, грантового фінансування та приватних інвестицій (табл. 1).

Важливе місце у системі підтримки аграрного сектору посідають програми пільгового кредитування, зокрема програма "Доступні кредити 5-7-9 %", яка забезпечує доступ суб'єктів господарювання до фінансових ресурсів на прийнятних умовах. Для аграрного сектору такі інструменти мають особливе значення, оскільки дають змогу фінансувати сезонні витрати, оновлювати технічну базу, підтримувати обіговий капітал і забезпечувати безперервність виробничого циклу [8].

Важливим доповненням до кредитних та інвестиційних механізмів виступає система страхування воєнних ризиків. Вона має ґрунтуватися на багаторівневій моделі розподілу відповідальності: держава забезпечує базове покриття через спеціалізовану агенцію чи фонд, тоді як надзвичайні та ка-

тастрофічні ризики передаються у перестраховування міжнародним фінансовим інституціям, таким як MIGA (група Світового банку) чи DFC (США). Для практичного функціонування цього інструменту доцільним є створення гарантійного пулу, що дозволить аграрним підприємствам у прифронтових регіонах отримувати страхові поліси не лише на матеріальні активи, а й на ризики зупинки виробничих процесів чи перебоїв у логістиці.

Ключовим елементом такої системи є механізм "першої втрати", коли держава бере на себе фінансування початкової частини збитків. Це знижує страхові премії для виробників і робить інвестиційні проекти у відновлення зрошувальних систем чи розвиток переробних підприємств більш прийнятними для комерційних банків навіть за умов високої безпекової невизначеності. Таким чином, поєднання пільгового кредитування, різноманітних джерел фінансування та ефективного страхового захисту створює комплексну основу для відновлення та стійкого розвитку аграрного сектору України.

Протягом 2024 р. вітчизняні підприємства отримали 13,4 тис. пільгових кредитів за програмою "Доступні кредити 5-7-9 %" на суму 50,8 млрд грн. Близько двох третин цих коштів було спрямовано на розвиток аграрного сектору та переробної промис-

Таблиця 1. Джерела фінансового забезпечення післявоєнного відновлення аграрного сектору економіки України

Джерело фінансування	Характеристика	Інструменти
Державна підтримка	Бюджетні програми, субсидії, компенсації відсоткових ставок, пільгове кредитування	Державні програми підтримки фермерів, компенсація вартості техніки
Банківські продукти	Кредити, лізинг, факторинг; обмежені через високі ризики та низьку ліквідність	Кредити на оборотний капітал, аграрні розписки
Міжнародна допомога	Фінансова та технічна підтримка від міжнародних організацій та донорів	FAO, Світовий банк, СБПР, USAID
Грантове фінансування	Безповоротні кошти для інноваційних проєктів, модернізації та розвитку	Гранти ЄС, програми Horizon Europe
Приватні інвестиції	Вкладення капіталу приватних компаній та інвесторів у виробництво й переробку	Агрохолдинги, венчурні фонди, інвестиційні компанії
Кооперативні фонди	Спільне фінансування через кооперативи та об'єднання виробників	Кредитні спілки, аграрні кооперативи
Міжнародні фінансові ринки	Залучення коштів через облігації, інвестиційні фонди, партнерські програми	Зелені облігації, інвестиційні фонди сталого розвитку

Джерело: складено авторами.

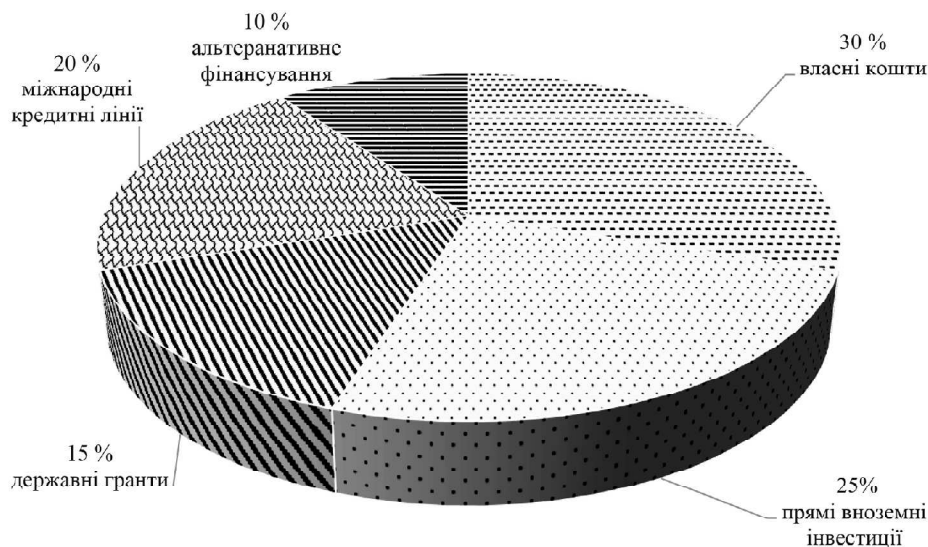

Рис. 3. Розподіл кредитних коштів за програмою "5-7-9 %" у секторах економіки України, 2024 р.

Джерело: розробка авторів.

ловості. Зокрема, з початку року бізнес залучив 16,4 млрд грн для поповнення обігових коштів, 11,6 млрд грн — для підтримки діяльності у зонах підвищеного воєнного ризику, 10,6 млрд грн — на модернізацію переробних підприємств, 9,4 млрд грн — на реалізацію інвестиційних проєктів (рис. 3).

На наш погляд, одним із найбільш перспективних інструментів підтримки аграрного сектору в післявоєнний період є портфельні гарантії, за яких держава бере на себе частину кредитного ризику перед банками у фінансуванні виробників, що працюють у постраждалих регіонах або мають частково пошкоджені активи [1]. Запровадження такого механізму сприятиме зниженню кредитних бар'єрів і водночас підвищуватиме інвестиційну активність у стратегічно важливих секторах аграрної економіки.

Не менш важливим є розвиток державно-приватного партнерства [7]. У післявоєнних умовах цей механізм може бути ефективним для відновлення елеваторних комплексів, логістичної інфраструктури, зрошувальних систем, об'єктів переробки та енергозабезпечення. Для держави така форма співпраці дозволяє залучати додаткові ресурси, а для бізнесу — отримувати підтримку в реалізації масштабних і капіталомістких проєктів.

Відновлення аграрного сектору України в умовах післявоєнної трансформації економіки не повинно зводитися лише до відтворення довоєнної моделі господарю-

вання. Перспективним напрямом є структурна модернізація, що передбачає інтеграцію цифрових технологій у виробничі та управлінські процеси, автоматизацію операцій, застосування методів точного землеробства, розвиток систем дистанційного моніторингу, електронного документообігу та цифрових платформ реалізації продукції (рис. 4).

Цифровізація управління забезпечує підвищення ефективності використання ресурсів, оперативність ухвалення рішень, зниження втрат і посилення контролю за виробничими процесами, що у комплексі сприяє зростанню конкурентоспроможності аграрних підприємств. У контексті "зеленого" відновлення України особливого значення набуває гнучкість управлінських рішень, яка дозволяє аграрним підприємствам адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури, логістичних викликів, ресурсних обмежень та зростаючих безпекових ризиків [2, 3].

Одним із стратегічних напрямів післявоєнного розвитку аграрного сектору є формування інноваційної екосистеми, що охоплює підтримку підприємницьких ініціатив у сфері аграрних стартапів, створення регіональних інноваційних кластерів, поширення сучасних агротехнологій та налагодження партнерства між науковими установами, бізнесом і закладами освіти. Реалізація таких підходів у післявоєнних умовах відкриває можливості для переходу від традиційної моделі, орієнтованої на виробництво сировини, до моделі з акцентом на підвищену додану вартість, технологічну

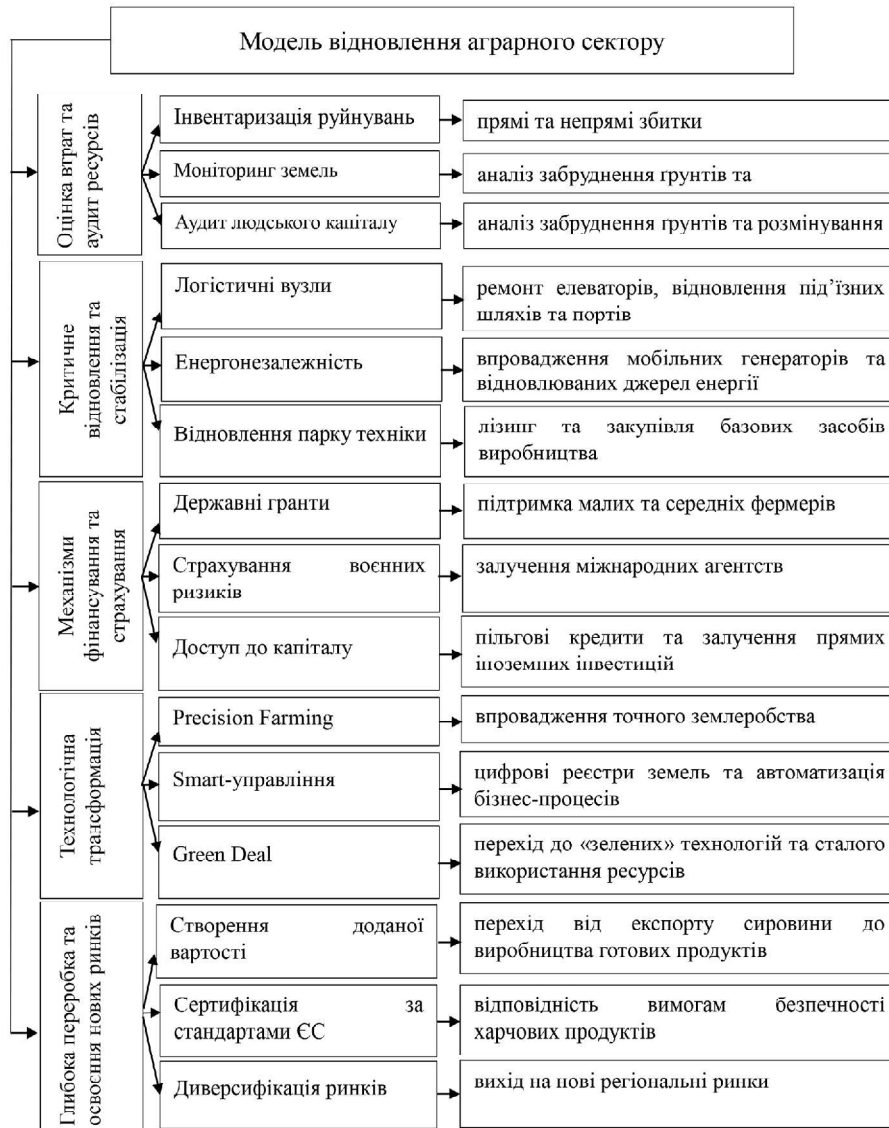

Рис. 4. Концептуальна модель трансформації агропродовольчих систем для забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку

Джерело: розробка авторів.

конкурентоспроможність та розвиток експорту продукції глибокої переробки.

У процесі європейської інтеграції дедалі більшої ваги набуває екологічний вимір відновлення аграрного сектору. Післявоєнна модернізація має здійснюватися на засадах сталого розвитку, що передбачає раціональне використання земельних ресурсів, зменшення енергоємності виробництва, впровадження технологій ресурсозбереження, відновлення деградованих ґрунтів та дотримання екологічних норм і стандартів.

У межах політики ЄС встановлюються чіткі норми та стандарти, що визначають екологічні вимоги для всіх секторів економіки, включаючи і сільське господарство [10]. Установлені правила передбачають дотримання таких вимог:

— розвиток екологічного та органічного землеробства, підтримка виробництва органічної продукції;

— чітке регламентування використання пестицидів, добрив та інших агрохімікатів для запобігання забрудненню ґрунтів і водних ресурсів;

— впровадження принципів сталого землекористування: збереження біорізноманіття, відновлення деградованих земель, захист ґрунтів від ерозії;

— зниження викидів парникових газів завдяки екологічно чистим технологіям та відновлюваним джерелам енергії;

— ефективне управління водними ресурсами для збереження водної екосистеми та недопущення їх забруднення;

— охорона природних ресурсів через створення й підтримку заповідників, національних парків та інших природоохоронних територій;

— забезпечення екологічно безпечних умов життя населення: чисте повітря, вода та безпечні харчові продукти;

— залучення громадськості до охорони довкілля через екологічну освіту та підтримку природоохоронних ініціатив.

Узагальнюючи викладене, вважаємо за доцільне виокремити низку стратегічних напрямів удосконалення організаційно-економічного механізму відновлення аграрного сектору економіки України.

Перш за все, важливим є інституційне посилення державної політики у сфері аграрного розвитку, що передбачає формування стабільних правил підтримки виробників, прозорих механізмів компенсації втрат, удосконалення систем кредитування, страхування та інвестування, а також налагодження ефективної взаємодії між органами влади різних рівнів, бізнесом і міжнародними партнерами.

Другим напрямом виступає регіональна диференціація інструментів відновлення, яка враховує специфіку прифронтових, деокупованих і тилових територій, рівень руйнувань, безпекові умови, доступність ринків збуту та ресурсну базу.

Третій напрям пов'язаний із розвитком переробної промисловості та формуванням ланцюгів доданої вартості, що дозволяє змістити акцент із нарощування сировинного виробництва на створення продукції глибокої переробки, розвиток локальних харчових підприємств, агрологістичних центрів і експортно орієнтованих кластерів.

Четвертий напрям охоплює зміцнення людського капіталу, включаючи повернення трудових ресурсів, перепідготовку кадрів, розвиток аграрної освіти та дорадчих служб, підтримку молодіжних ініціатив у сільській місцевості й підвищення управлінських компетенцій керівників аграрних підприємств.

П'ятий напрям передбачає інтеграцію інноваційних, цифрових та екологічних рішень у систему відновлення. Саме поєднання технологічної модернізації, цифрового управління, фінансових інструментів, екологічної відповідальності та інституційної спроможності формує основу стійкого післявоєнного розвитку аграрного сектору.

Особливе місце в системі стратегічних пріоритетів має зайняти соціальний капітал сільських територій через розширення суб'єктності

територіальних громад у процесах відновлення. Ефективний організаційно-економічний механізм повинен передбачати перехід від вертикально інтегрованих моделей управління до децентралізованих мережевих структур, де ключову роль відіграють сільськогосподарські кооперативи та малі фермерські господарства. Впровадження інструментів партисипативного бюджетування та розвитку місцевих фондів відновлення, що акумулюють частину рентних платежів від використання природних ресурсів, забезпечать фінансову автономію громад. Таким чином, соціально-орієнтований вектор модернізації аграрного сектору сприятиме не лише економічній регенерації, а й вирішенню гострої демографічної проблеми шляхом створення високотехнологічних робочих місць та відновлення соціальної інфраструктури села, що є фундаментом національної безпеки у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, аграрний сектор України в умовах післявоєнної трансформації економіки має розглядатися як один із ключових драйверів відновлення національного господарства, забезпечення продовольчої безпеки, формування валютних надходжень і розвитку суміжних видів економічної діяльності. Установлено, що організаційно-економічний механізм відновлення аграрного сектору є комплексною системою інституційних, фінансових, управлінських, інноваційних, кадрових та ресурсних інструментів, спрямованих на відновлення виробничого потенціалу, адаптацію до нових ризиків і забезпечення довгострокового розвитку галузі. Його ефективність визначається здатністю поєднувати державну і фінансову підтримку, ринкові механізми, інвестиційні стимули, міжнародну допомогу, цифрові технології та екологічні стандарти.

Перспективним напрямом подальших досліджень є опрацювання механізмів мінімізації інвестиційних ризиків у деокупованих та прифронтових регіонах, де традиційне кредитування залишається обмеженим. Обґрунтування моделей військового страхування агроциклів та оцінка ефективності інструментів змішаного фінансування, що поєднують державні портфельні гарантії з капіталом міжнародних донорів. Особливу увагу варто приділити трансформації фінансової підтримки в бік стимулювання переробної промисловості, що дозволить

кількісно оцінити мультиплікативний ефект від створення доданої вартості для відновлення сільських територій.

Література:

1. Андрос С. В., Герасимчук В. Г. Фінансування сільського господарства і роль банків у кредитному забезпеченні аграрного сектора України. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2023. № 3 (25). С. 5—14.

2. Гринчак Н. А., Горобець О. О. Вплив цифровізації на процес прийняття управлінських рішень у міжнародному бізнесі. Статистика України. 2024, № 2. С. 108—115.

3. "Зелене" повоєнне відновлення України: візія та моделі: аналітична записка. Ресурсно-аналітичний центр "Суспільство і довкілля", 2022. URL: <https://rac.org.ua/vijna-ta-povoyenna-vidbudova-uk/zelene-povoyenne-vidnovlennya-ukrayiny-viziya-ta-modeli/> (дата звернення 7 квітня 2026).

4. Кушнірук В. С., Єрмаков О. Ю., Шибаніна О. В. Організаційно-економічний механізм ефективного ведення садівництва в аграрних підприємствах регіону: монографія. Миколаїв: МДАУ, 2009. 232 с.

5. Три роки від повномасштабного вторгнення: наслідки для агросектору України. SuperAgronom.com. URL: https://superagronom.com/articles/771-agrosector-ukrayini-pislya-troh-rokiv-viyini-vtrati-i-vikliki?utm_source=copilot.com. (дата звернення 4 квітня 2026).

6. Тридід О. М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства: монографія. Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. 364 с.

7. Усата Н. В. Державно-приватне партнерство в аграрному секторі: концептуальні засади розвитку. Економіка та управління АПК. 2023. № 2. С. 65—72.

8. Фонд розвитку підприємництва. Програма "Доступні кредити 5-7-9 %". URL: <https://bdf.gov.ua/programs/dostupni-kredyty-5-7-9/>. (дата звернення 6 квітня 2026).

9. Шадура-Никипорець Н., Василюк М. Організаційно-економічний механізм відбудови сільського господарства України на засадах сталого розвитку. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2025. № 3 (43), С. 110—120.

10. Khodakivska O. Socio-economic backgrounds of agricultural production ecologization. Management theory and studies for rural business and infrastructure development. 2014. 36 (3), pp. 526—534.

References:

1. Andros, S. V. and Herasymchuk, V. G. (2023), "Financing agriculture and the role of banks in credit support of Ukraine's agrarian sector", *Ekonomichnyj zhurnal Odes'koho politekhnichnoho universytetu*, vol. 3 (25), pp. 5—14.

2. Hrynychak, N. A. and Horobets, O. O. (2024), "The impact of digitalization on managerial decision-making in international business", *Statystyka Ukrainy*, vol. 2, pp. 108—115.

3. Resource and Analytical Center "Society and Environment" (2022), "Green post-war recovery of Ukraine: vision and models", available at: <https://rac.org.ua/vijna-ta-povoyenna-vidbudova-uk/zelene-povoyenne-vidnovlennya-ukrayiny-viziya-ta-modeli/> (Accessed 7 April 2026).

4. Kushniruk, V. S., Yermakov, O. Y. and Shebanina, O. V. (2009), *Orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm efektyvnoho vedennia sadivnytstva v ahrarnykh pidpriemstvakh rehionu* [Organizational and economic mechanism of effective horticulture management in agrarian enterprises of the region], MDAU, Mykolaiv, Ukraine.

5. SuperAgronom.com (2026), "Three years since the full-scale invasion: Consequences for Ukraine's agricultural sector", available at: https://superagronom.com/articles/771-agrosector-ukrayini-pislya-troh-rokiv-viyini-vtrati-i-vikliki?utm_source=copilot.com (Accessed 4 April 2026).

6. Trydid, O. M. (2002), *Orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm stratehichnoho rozvytku pidpriemstva* [Organizational and economic mechanism of strategic enterprise development], KhDEU Publishing, Kharkiv, Ukraine.

7. Usata, N. V. (2023), "Public-private partnership in the agrarian sector: Conceptual foundations of development", *Ekonomika ta upravlinnia APK*, vol. 2, pp. 65—72.

8. NUR (2026), "Program "Affordable loans 5-7-9%", available at: <https://bdf.gov.ua/programs/dostupni-kredyty-5-7-9/> (Accessed 6 April 2026).

9. Shadura-Nykiporets, N. and Vasylets, M. (2025), "Organizational and economic mechanism for rebuilding Ukraine's agriculture on the principles of sustainable development", *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 3(43), pp. 110—120.

10. Khodakivska, O. (2014), "Socio-economic backgrounds of agricultural production ecologization", *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*, vol. 36 (3), pp. 526—534.

Отримано редакцією журналу / Received: 08.04.26

Професійно рецензовано / Revised: 15.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 21.04.26